

LA SAGA MUSICAL RIGAU-TAULER DE FINALS DE SEGLE PASSAT FINS A L'ACTUALITAT

Un cúmul d'esdeveniments i circumstàncies han vingut incidint en la nostra vila al llarg dels anys i han contribuït a la creació d'una consciència col·lectiva, d'una manera de pensar, de fer i de sentir pròpia dels empordanesos, netament diferenciada d'altres pobles. La nostra dansa, la sardana, ha estat probablement un dels suports bàsics de la cultura popular nostrada, sobretot en moments, ja passats, quan la manca de comprensió punyia la idiosincràcia fervorosament catalana; malgrat tot, tant dintre l'Ajuntament com en la Plaça de la Vila, hi figuren unes inscripcions que recorden el mèrit de la localitat envers la petita història del folklore català.

Als descendents de les generacions que visqueren en la nostra vila en el decantament del segle passat i a l'inici de l'actual, no els queden gaires records del motiu apuntat, a no ser per alguna guspira despresa afortunadament per algun estudiós diligent de la vida local. Les imatges d'un món mig apagat no són altra cosa que les cendres escampades d'una visió on encara perduren les tradicions entranyables.

La saga dels Rigau, «Barretons», és formada per uns escollits de l'art melòdic, d'un nivell al qual solament arriben ben pocs, pel seu munt de virtuts acumulades. Al llarg de les seves vides donaren proves evidents del seu valer personal, sobretot amb una cultura musical elevada. Amb la seva constant labor deixaren un considerable estol de deixebles-músics que en el pas dels anys sobresortiren en les més prestigioses i capdavanteres cobles-orquestres.

Flabiolaire genial¹

El primer gran flabiolaire i probablement el més important de tots, va ésser Pere Rigau «Barretó» (1869-1909) fill del fiscornaire Joan Rigau «Barretó» capdavanter de la cobla «Els Barretons» d'aquesta vila. Pere Rigau ha estat considerat un dels millors flabiolaires de tota la història de la sardana. Excel·lent instrumentista, compositor, director de cobla i pedagog, portà a cap en tots els terrenys una tasca molt brillant, dissortadament interrompuda als quaranta anys. L'any 1884 fundà la cobla «Els Montgrins», degana de les actuals, de la qual fou el primer director artístic. Una de les seves sardanes de flabiol «La cançó de l'ocellet» ha esdevingut una peça antològica. Embadalia la gen-

tada amb el ritme airós que sabia donar a la dansa. Recordo haver sentit a dir que algunes vegades havia posat una peça d'argent de dos ralets entre la pell del tamborí i la baqueta i fent uns redoblaments i tremolins, sense perdre el ritme de la sardana, no l'havia deixada caure mai.

(No perquè parlem de la cobla del «Barretó» vol dir que en aquelles calendes existia solament aquesta cobla, ja que hi havia també «La Lira» on el nostre Vicenç Bou donà els seus primers passos com a executant, tocant el trombó en la cobla i el violí en l'orquestra.)

I, reprenent el fil de la qüestió, podem dir que, seguint la tradició familiar, a Can Rigau tots eren músics: ho era el seu fill Pere el que, com hem dit, havia d'arribar a ésser un dels nostres compositors més prestigiosos, ho fou el seu fill Rogel i també la seva filla Marta.

Marta Rigau ²

La Marta des de molt petita va sentir gran afició per la música; en la seva infantesa es pot dir que la nina dels seus jocs fou la tenora, instrument que quan arribà a tenir divuit anys dominava a la perfecció i amb el qual improvisava les més dolces melodies.

La predilecció del públic entre les cobles de casa nostra es mostrà molt variada i no és d'estranyar que unes vegades s'inclinava per «La Lira» i en altres es decantava per la d'en «Barretó». Una temporada en què la cobla d'en «Barretó» no gaudia de gaires simpaties, trobà en Rigau un mitjà infalible per triomfar: posar en el lloc de primera tenora la seva filla Marta.

L'èxit no pogué ésser més ràpid i esclatant, tant per la novetat, com per la comprovació de les facultats meravelloses de la noia de l'avi Barretó. D'arreu de l'Empordà ploïen les demandes de lloguer i es pot dir que després de les primeres audicions aquesta cobla ja s'havia convertit en la formació de més renom de tot l'Empordà, però l'esplet triomfant d'en Barretó fou de curta durada ja que la Marta, com a promesa del noi de Can Tauler, Sebastià, varen forjar una nova llar —foren els pares de Joan Tauler i Rigau— i la gran artista de la tenora, en convertir-se en una molt digna i exemplar mare de família, no tornà a lluir les seves facultats musicals sinó en comptades ocasions i encara, això sí, dintre la intimitat familiar.

Després de la, diguem-ne, deserció de la filla d'en Barretó, la lluita entre les cobles torroellenques continuà si bé s'ha de reconèixer que el predomini es decantà pel costat de «La Lira» fins que el jove Pere Rigau, tal com hem dit abans, transformà la cobla del seu pare en l'actual «Montgrins», cobla que ben aviat assolí un gran prestigi.

Malauradament la Marta Rigau va morir jove quan no havia pas complert quaranta anys.

Contemplant el curs de la seva vida, bé podem dir que la Marta va constituir un fet insòlit en els temps passats i, si en l'actualitat comprenem que no causa estranyesa que una noia formi part d'una cobla com a instrumentalista, s'ha de reconèixer que la Marta els va portar un segle d'avantatge.

Dibuix de l'excel·lent artista torroellenc Joan Fuster.

Reminiscència

La sorprenent història musical d'aquesta família torroellenca és molt complexa i ha tingut moltíssimes variants, que ja s'han comentat i publicat, algunes d'elles, en diferents opuscles i llibres, però actualment ha ocorregut un altre fet que precisa comentari referent a una noia descendent de l'esmentada saga. Nuri Tauler, filla de Sebastià Tauler i Nuri López, està assolint un èxit de gran ressonància dintre del camp de la música clàssica com a solista de flauta i «piccolo» (flauti), instruments que també va heretar del seu avi Joan Tauler. Actualment, està donant concerts en diferents ciutats espanyoles i

estrangeres, amb un domini perfecte del seu instrument, així com una formidable musicalitat i senyoria, cosa que li augura un esdevenidor meravellós en el camp de les grans orquestres simfòniques.

Núria Tauler i López neix a Barcelona el 27 de juny del 1963. Inicià els seus estudis musicals al C.S.M.M.B. (Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona) on estudià Flauta travessera amb Josep Andreu, i obtingué sempre les màximes qualificacions i el «PREMI D'HONOR» per unanimitat l'any 1983.

Ha estudiat també, entre altres assignatures, Formes Musicals i contrapunt amb Manuel Oltra i Música de Cambra amb Antoni Besses i obtingué el 1985 el títol de Professor de Flauta Travessera.

Becada pel professor Alexandre Magnin, del Conservatori de Zurich, com a premi a la seva participació en el III Curs Internacional d'Interpretació Musical de Girona 1986.

Becada també pel govern hongarès per participar en el 17 International Music Camp a Pecs el juliol de 1985, on va estudiar Flauta amb Lorant Kovacs i Istvan Barth i Música de Cambra amb Janos Devich, i fou seleccionada per participar en l'Orquestra del Curs dirigida per Andras Ligeti (Director principal de l'Opera de Budapest).

Coda.— Segons el diccionari, aquesta expressió es refereix als compassos afegits al final formal d'una composició musical i això vol dir que després d'anys i panys de recerca i col·laboració d'anècdotes, records i vivències ve un moment en què hom es para i observa... i què entreveu?

Per un cantó el goig d'una data: el 17 de novembre de l'any 1985 en què em vaig sentir molt afectat i va ésser un dels dies més feliços de la meva vida. Sense cap mena de pressumpció ni vanitat vaig ésser protagonista, en la meva Torroella, d'uns fets pregonis i entranyables que es filtraren fins al fons del meu cor. I per l'altre, l'agraïment que dec efusivament, als amics, als companys i als sardanistes que m'han fet trobar les fonts d'on han brollat tota la sèrie de fets, ocurrencies, anècdotes i trossos d'història que he procurat endegar i servir d'una manera senzilla i real. Entre ells, és un deure ressaltar el que fou bon amic, l'Enriquet Vallespí, el qual en llargues xerrades m'informà d'antecedents, notícies i referències sobre la vida de músics i cobles que ell recordava. Servo, com un tresor, unes cintes enregistrades on la seva veu transcorre amb la suavitat de l'absència que s'esplaiava en la remembrança. Així com també voldria evocar el record d'un altre estimat amic, sagaç i clarividient crític musical, especialment en temes sardanístics, que es deia Eugeni Molero i Pujós i ho faig perquè crec complir un deure moral, ja que la seva obra i el seu afecte em van servir d'una gran ajuda en la meua escassa formació literària.

Potser correm el risc de tenir un judici crític, per excés de protagonisme en algun treball literari. És normal i honest que cantem les nostres pròpies virtuts i remembrances ja que som els únics que en sabem la tonada.

I ara vaig per acabar. Els anys no perdonen; el delit i la memòria es debiliten i crec que és l'hora de passar la torxa de la pervivència de temes musicals a altres mentalitats esperonades per la joventut afanyosa de la recerca i creieu que seré feliç atorgant-vos a tots la meua estima com a conseqüència d'una indestructible penyora d'amistat.

Enric Vilà i Armengol

1. «Instruments de cobla i els seus executants» Eugeni Molero i Pujós.
2. «Antologia i semblances sardanistes» M. Ruiloba.